

Magazin za kulturu, umjetnost, nauku i obrazovanje

Dr. Ilir Muharremi

Glumac

Glumac je absurdan, nikad, ili retko, ne može da glumi Ahila, Prometeja, ako to pokušava, on je samo njegov idealan majmun. Ovaj svet dramaturgije, bezgraničan je, absurdan, egoističan, egoizam ne dozvoljava glumcu da ode, da poseti, da ode u druge duše. Postojanje je humano, tvrdi Sartr, ali gde se nalazi taj humanizam? U svojim korenima, ni malo, zaista je egoist, i egoizam podiže kolektiv da porekne egoizam od uzvišenosti. Ono što se tvrdi se uzdiže, i sve ono što se protivi se još više voli. Što je dalje, to je bliže, to je ljubav daljine prema blizini. Glumac oseća ulogu jako, duboko, da misli da je otelotvorena u dah, osećaj, u daleke pore tela. Ali, ne može da se da ništa više od sebe samog. Ego, i samo ja. Čisti egoizam se oporavlja ovde. Taj osećaj egoizma ne dozvoljava da se jasno vidi, vidimo samo sebe, koža i glumac pokušavaju da uđu, prodru, u svaku poru lika koji glumi. To je sve zato što postoji veza sa poznatim, istina onog što je doživljeno ostaje kao senka koju svi žele da uhvate, ali kada je dohvate, to više nije realno egoizam već je to preobražaj u lik koji glume. Kada se lik opet preobrazi, nema snagu, uzvišenost koju je imao. Da to ne traži smrt, iz smrti ne može da vaskrsne nijedan lik. Ova udaljenost, ovo neuhvatljivo stvara tu iluziju, ili, još bolje- konfuziju, tako da svi moraju još više, dublje, da pišu o njoj. Svi je spominju, tvrde, ne može da se postigne taj lik, njemu je potreban stvarni odraz. Ova istina zvuči nestvarno, ili napuštanje, odlaženje, od strane bića u kome se nalazi, a sve da bi dostiglo tu istinu. Ali, kako dolazi do toga? Napuštajući sebe, ali samoća ne može od sebe da pobjegne a da ne ostavi prostor za nešto drugo. Ego može da uhvati jedino sam sa sobom,

ili da se samoćom uništi . Ali kako se to dešava? Opet ostaje neka praznina da bi se dohvatila dubina duse. Ne govorim o spoljasnjem obliku, onome sto se vidi, jer on dolazi, stvara se, uz pomoć duše. Duša je jedinstvena, beg u ništavilo, zajedno sa sobom. Glumac deluje u trenutku, da bi nastavio u večnosti koja se nikada ne desi. Nemamo glumca karaktera, nego samog glumca, ali sam glumac; da li nam treba sam glumac odvrtačući lik? Trenutnu iliziju, prevaru. Scena, pozorište, nastavlja sa ovim nestvarnim lucidnostima, varanje duše, a to ne sme da se dogodi. Od svih uloga koje pokušavaju da osvetle senku duše, svakako treba da se govori mimikom, očima, rukama, da bi postala telo, duhovnost počinje tamo gde se završava, telo pokazuje da je lažno sve ono što ni samo ne može da uhvati. Sve pohvale su lažne, ni sam ne može da ih uhvati, a da ne govorimo o iskustvu drugog karaktera.

Glumac koji se nalazi na sceni, ima samo jedan sat kada može da bude Hamlet, Otelo, Prometej. U tom, trenutnom, životu, njegova ruka ne drhti kada drži mač, on pokazuje ljubomoru, potpuno veruje u lik koji trenutno glumi. Šta je teže- polu- božanstvo pretvoriti u ljudski oblik, a da ga uopste ne osećamo. Gluposti su to da se karakter lika dokazuje njegovim delima.

Delovanje samo upotunjuje dušu, deleći je; cilj je da duša prodre u telo a da telo to ne oseti zato što telo stvara konflikt sa dušom. Prema tome- glumac je samo majmun, nije živi lik. Da bi oponašao karakter, opet daje nešto od sebe, prema tome, glumac je putnik koji ulazi u tajne lika. Glumac ne dobija ništa od njegovog karaktera, a ako nešto i dobije, teško može da se i meri, odredi, koliko je dobio. Važno je da se jedan život ne može zameniti sa mnogim nezamenljivim. Ti životi prevazilaze svoje vreme, ali nikada kada sa sobom nose njihove duše, tako se opet, ne ograđuje od istine. Ova udaljenost stvara samo senku lika. On, puno, naporno, vežba svakog dana da bi glumio, postao, Otelo koji je ljubomoran na Dezdemonu. Glumac to, u velikoj meri prikazuje, ili je imitiranje stvarnosti koja ne liči na Otela. Što se više približavamo granici da uhvatimo srž, dušu, karaktera, sve nam je više potreban talenat. Talenat je oslobođen duševnih lanaca i to nesvesno izražava, pokazuje. Veoma je teško da za jedan sat, koliko traje predstava, prozivi ceo život lika, karaktera, proširiti se na sve snage. Na sceni, dok traje predstava, treba da se živi i da se umre, zatim opet treba da se stvori, oživi. Ili da se umre sa svojim likom uhvativši senku karaktera. Što se više prepoznaje, vidi, lik glumca, to je bleđi lik karaktera koji glumi, želi da prikaže. Ako glumac, na sceni, treba da pokaže, glumi, ljubav, da

koristi nemušti glas srca, ta ćutnja treba da se ćuje na sceni. Kada se ljubav glasno kopreca, onda je i ćutnja prirodna. Bez tela je ovo samo ćutanje, telo, na sceni, najbolje, sudi emocijama, živi sa vibracijama, krici koji dopiru iz duše, ali i proćišćavaju dušu. Duša se bori, ratuje, sa telom, i publici se više dopadaju pokreti nego magma duše. Duša stvara realnu iluziju pred publikom tako da slići svakome ko se nalazi u sali,tako što ovo prodiranje u telo gubi dubinu svog efekta. Ali, samo telo je nedovoljno, kostimi koje nosi ga ulepšavaju, obogaćuju, šminka koja naglašava crte lica, sve je stvoreno za oko, za gledanje, tako da se pozorište razume, shvata,preko vizuelnog ćuda. Ali, ponovo, lik se identifikuje preko tela. Publika shvata, razume, napore koje vrše glumci, ali ja nikada neću moći da shvatim Hamleta, a da ga ne glumim. Slušanje nije uzaludno, to je mirovanje, ali ono što se vidi je prihvatljivije, bliže ćulima. “Imajte u vidu da nikada ne treba ići van prirode, preterivati, jer sve što je preterano je van igre” – kaze Šekspir. On je to rekao glumcima, na poznatoj predstavi”Hamlet” harmonizujuci delo rećima, i reć sa delima. Glumac se uvek nalazi tamo gde se sjedinjuje telo i um, sudaraju se postaju telo.

Ako glumac treba da glumi mržnju, on mora da bude grub i strog; ako glumi radost-treba da bude uzbuđen, tugom pritiskan,brzo, šokiran,brz,isti, nizak, naricanjem nad kricima vapaja,nepodnošljivo urlanje. Te promene se izražavaju rećima, ali mi to znamo sami od sebe, ne iz života. Ali, mi nikada ne stvorimo ono što je stvorio lik, to koristimo u sebi, tako da opet, ponavljam, glumac prikazuje samo senku lika, ne dušu. Da bi stvorili lik, sebe moramo potpuno da zaboravimo. Glumac stvara samo fantaziju za lik i otkriva smešnu iluziju tela, uzima samo oblik.“Veliki glumci su srećni jer žive u iluziji da su veliki likovi koje predstavljaju. Stvarno se osećaju kao da su oni” piše Niće. Tu se vidi da oni greše, uzimaju samo senku duše jednog velikog heroja, ali ne u duši. Uvek će nedostajati jedan vizionarski glumac koji bi osvetljavao stanje duše. Dok Vagner ovu umetnost svrstava u umetnost obmane,ali glumac nema koristi od laganja da bi lagao. Njega lik potresa, preplavljen je svojom senkom i ne zbunjuje nas isto kao što tvrdi. Vagner,dok je glumac duhovno uronjen u ulogu,a mi, samo u njegovu senku. Uvek će to biti namera,kao što kaze Gete:” Glumac prisvaja druga srca, ali svoje ne daje”. Kami to jos lepše kaže:” On crta ili rezbari, on ulazi u zamišljeni oblik i njihovim duhovima daje svoju krv”. To znaći da se glumcu pruža prilika da ispuni fizićku sudbinu. To je sreća sama od sebe zato što mašta i pravi karakter izlaze na videlo snagom mašte. Opet nije krv karaktera, njegov dah, ritam srca... Zar i ovde ne izgleda da se ne vidi da ja

proglašavam pobjedu samo za sebe, ono što je spolja, to je strano i nikada ne može da se shvati duhovno... Da se vratimo Šekspiru: kod njega se vidi da je to pozorište pokreta, pokreta tela, plesa od pokreta do emocija ali je pokret onaj koji otima realnost. Po nekad telo nije dovoljno da prikaže lik, onda se šminkom pokušava da prikaže karakter.

Glumac u realnosti prokazuje ljude, oni su nekada živeli, to ponovo uzima od pesnika, ta osoba treba da nas tera da se identifikujemo sa njim, da vidimo kožu, i da , tokom čitanja dela, prodremo u dušu osobe. Nažalost, suočavamo se samo sa polovnom interpretacijom. Šekspir i Lesing su bili toliko skromni da su dozvoljavali da glumac sam stvara svoju ulogu kada je stvarana predstava; to je moglo i da se prihvati sve dok pesnik nije podigao svoj glas da bi oživeo lik karaktera. Istina se sastoji u sopstveno stvorenoj ulozi bez posrednika. Za Eduarda fon Hartmana, odnos glumca sa umetnošću poezije, je određen od nezavisnosti koje je imalo i po njemu više se dobija nego što se gubi. Ovo mišljenje je od početka pogrešno, jer majstorstvo glume ne može kulminirati u prezentaciji nalik klovnu, dok se gradi ono što je napisano a ipak u prednjem prikazu dominira ego rušeći pesnikovo postignuce. Ono što je rekao Tik je realnije. On kaže da pravi glumac ne samo da treba da razume svog pisca(pisca dela), već treba i da zna kako da ga prevaziđe na mnogim mestima. (da preskoči ono što je napisano). Ja, kao gledalac, znam da je jedna trenutna prevara koju izvode glumac i lik,karakter, ali, opet glumac je našminkan. Zadovoljstvo se gubi, smanjuje, kada znam da ja sedim kao gledalac u pozorištu, a ispred mene glumi glumac. On treba da postigne da mi uživamo u predstavi a da je ne promeni, pokvari, ali to, je opet senka, opet, predstava treba da nam pruži uživanje, zato što naše telo nema snage da dva puta izdrži, doživi, predstavu Hamlet.

1. Jean-Paul Sartre je bio Francuski filozof-egzistencijalista, dramaturg, pisac novela, pisac scenarija, politički aktivista, biograf i književni kritičar. On je jedan od najvažnijih ličnosti Francuske XX veka.
2. Jedna od najpoznatijih Šekspirovih tragedija, "Otelo" je napisana 1603. godine. Knjizevni kritičari imaju različita mišljenja o ovom delu. Neki od njih su ovo delo ocenili kao najbolje i najpoznatije dramatursko delo.
3. Fadil Hysaj, "Teatrologija, dramaturgija, režija i gluma" Priština, 2006, str. 657, 679.
4. Wilhelm Richard Wagner je bio kompozitor, muzički teoretičar, dirigent eseista koji je imao uticaj u Nemačkoj. Poznatiji je po operama ili svojim "muzičkim dramama", kako ih je on, kasnije nazivao. Njegova muzika je izvršila radikalni uticaj na muziku "zapada" ili zbog njegovih otkrića ili zbog njegovog delovanja protiv njih.
5. Johann Wolfgang Goethe je rođen 28. avgusta 1749. u Frankfurtu na Majni, umro je 22. marta 1832. u Vejmaru u Nemačkoj. 1782. godine mu je dodeljena plemićka titula". Gēte

PR
DIOGEN pro kultura
<http://www.diogenpro.com>